

Τα πρόχειρα φράγματα, οι πεδινές λιμνοδεξαμενές και τα αδιέξοδα του υδατικού προβλήματος της Θεσσαλίας

Μαζί με τον υδράργυρο, που στον θεσσαλικό κάμπο έφθασε στα ύψη, την ίδια παράλληλη ανοδική πορεία ακολουθεί και η αγωνία απελπισμένων καλλιεργητών στην αναζήτηση νερού για να ποτίσουν, επιπλέοντας όποια πρόσφορη πλύση είναι εφικτή στον καθένα, χωρίς να υπολογίζει ώρες δουλειάς, κόστος άρδευσης, οικολογικές επιπτώσεις κ.λπ.

Έτσι, στην ημερήσια διάταξη βρίσκονται και πάλι οι πεδινές λιμνοδεξαμενές και η «δωρεάν» άρδευση, τα μικρά πρόχειρα φράγματα, και γενικά πρακτικές ανεδαφικές, ανορθόδοξες, και αμφιβόλου αποτελεσματικότητας.

Την εικόνα συμπληρώνουν διάφοροι πολιτικοί ή/και αυτοδιοικητικοί παράγοντες που σιγοντάρουν αυτές τις «πλύσεις», ενθαρρύνουν πλανθασμένες νοοτροπίες και δημιουργούν ψευδαισθήσεις ότι «πλύνουν» προβλήματα και δημιουργούν υδατικές υποδομές.

As ξεκαθαρίσουμε κάτι πολύ σημαντικό: Δεν απορρίπτουμε συλληήβδον τη χρησιμότητα κάποιων πεδινών λιμνοδεξαμενών ή/και κάθε μεγέθους (μικρών - μεσαίων κ.λπ.)

τότε μόνο επιβάλλεται η εξέταση εναλλακτικών πλύσεων με την κατασκευή μικρών έργων ταμίευσης - λιμνοδεξαμενών, με καθαρά συμπληρωματικό και τοπικό χαρακτήρα. Όταν όμως οι Κυβερνήσεις αδιαφορούν συστηματικά για την υλοποίηση κρίσιμων σπουδασίας και πολιτιστικού σκοπού βιασικών περιφερειακών έργων ταμίευσης νερού (Πύλη, Μουζάκι, Νεοχώρι, Ελασσόνα, Σκοπιά Φαρσάλων κ.λπ.), όταν οι τοπικοί - αυτοδιοικητικοί παράγοντες έχουν σχεδόν παραιτηθεί από την διεκδίκηση - απαίτηση για επιστημονικό, ορθολογικό πρόγραμματισμό (masterplan) και ιεράρχηση των σχετικών αναγκαίων έργων, τότε μοιραία αρκούνται στις πρόχειρες (και σαφώς αντιοκονομικές) κατασκευές, στις πιθανά επιβλαβείς (οικονομικά και περιβαλλοντικά) πλύσεις, με αποκλειστικό σκοπό να εξασφαλίσουν τη συμπάθεια των αγροτών - ψηφοφόρων....

* Αυτά τα έργα, για να είναι πραγματικά αποδοτικά, θα έπρεπε να διαθέτουν σωστές τεχνικές μεθότες, υπολογισμό κόστους - οφέλους και αξιολόγηση τυχόν περιβαλλοντικών ποντάρσιων στην ποδιτική

Από τον Κώστα Γκούμα*

όταν υπάρχει κίνδυνος πλημμυρών), κάποια από αυτά τα έργα (π.χ. πρόχειρα φράγματα) πρέπει να καθαιρούνται, με πρόσθετο οικονομικό κόστος και περιβαλλοντική επιβάρυνση. Αξίζει να αναφερθεί ότι τα τελευταία 30 χρόνια, μόνο τα πρόχειρα φράγματα (από το 1992 που άρχισαν να κατασκευάζονται κάθε χρόνο στον Πηνειό και αργότερα στον Ενιπέα) μας κόστισαν πάνω από 10 εκατ. ευρώ!

Όμως όλα αυτά που προαναφέραμε, φαίνεται ότι για κάποιους αποτελούν «ψηλά γράμματα» και, αντί να πρωτοστατούν στις πιέσεις προς τις Κυβερνήσεις για προγραμματισμό και υλοποίηση των αναγκαίων έργων, επιπλέον τις εύκολες πλύσεις και τον λαϊκισμό.

Παλαιότερα, οι λαϊκιστές πολιτικοί και αυτοδιοικητικοί είχαν ποντάρσιες στην ποδιτική

Με αυτήν την πανάθλια διαχείριση νερού, κάποια στιγμή όλοι εμείς αιλιά και οι επόμενες γενιές, θα πληρώσουν τον πλογαριασμό είτε σε χρήμα (π.χ. τεράστιο κόστος παραγωγής στον αγρότη), είτε σε οικολογική υποβάθμιση, είτε και στα δύο ταυτόχρονα.

Στο σημείο αυτό θα σημειώσουμε ότι όλη η φιλοιδογία για «μικρά» φράγματα και ταμιευτήρες έχει συνδεθεί και με κάποια οικολογική ροπορική, που εύκολα επηρεάζει όσους δεν εμβαθύνουν στο θέμα αυτό. Λένε δηλαδή ότι τα «μικρά» έργα έχουν περιορισμένες περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε σχέση με εκείνες από ένα μεγάλο φράγμα - ταμιευτήρα. Όταν όμως κάποιος υπεισέλθει στον πυρήνα του προβλήματος, θα διαπιστώσει ότι η ανάγκη εξισορρόπισης του υδατικού ισοζυγίου και κάλυψης της ζήτησης για αρδευτικό νερό, απαιτεί έναν πολύ μεγάλο αριθμό ταμιευτήρων, οι οποίοι, εάν είναι μόνο «μικροί», αθροιστικά επιφέρουν πολύ μεγαλύτερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις από ότι θα συνέβαινε με έναν (ισοδύναμου όγκου ταμίευσης)

κατά ποδύ μεγαλύτερο ταμιευτήρα. Τα πρόχειρα φράγματα, οι πεδινές λιμνοδεξαμενές και τα αδιέξοδα του υδατικού προβλήματος της Θεσσαλίας κατά ποδύ μεγαλύτερο ταμιευτήρα.

Και να θυμίσουμε ότι όλα αυτά τα χρόνια που οι φορείς αυτών των αντιλήψεων βρέθηκαν στην εξουσία (ΣΥΡΙΖΑ, οικολόγοι), ούτε τον απαιτούμενο προγραμματισμό έργων πραγματοποίησαν, ούτε μικρά ή μεγάλα έργα κατασκεύασαν, ούτε καν φρόντισαν για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της αναγκαίας εξοικονόμησης νερού και μείωσης των υπερκαταναλώσεων, που και αυτή από μόνη της ισοδυναμεί με ένα μεγάλο έργο!

Σήμερα, όλοι μαζί, η αδρανούσα Κυβέρνηση της ΝΔ με τις ανεκπλήρωτες υποσχέσεις και η «ευαίσθητη» οικολογικά αντιπολίτευση, σαν ουδέτεροι παρατηρητές, παρακολουθούν σιωπηλοί το εξελισσόμενο δράμα στον θεσσαλικό κάμπο.

Και ενώ συνεχίζεται η επιδεινωση του ειδικευματικού υδα-

σημαντικό: δεν απορρίπτουμε συλλήβδην τη χρησιμότητα κάποιων πεδινών λιμνοδεξαμενών ή/και κάθε μεγέθους (μικρών - μεσαίων κ.λπ.) φραγμάτων - ταμιευτήρων. Αντίθετα θεωρούμε ότι, υπό προϋποθέσεις, τέτοια μικρής σχετικά κλίμακας έργα θα μπορούσε να είναι χρήσιμα και αποτελεσματικά.

Kai οι προϋποθέσεις αυτές είναι:

* Η ύπαρξη ολοκληρωμένου σχεδιασμού των αναγκαίων βασικών έργων ταμίευσης και μεταφοράς - διανομής του νερού, ώστε να καλύπτονται πλήρως οι αρδευτικές ανάγκες μιας ευρύτερης περιοχής.

Στο πλαίσιο αυτό και στον βαθμό που δεν είναι εφικτή η εξυπηρέτηση των αρδευτικών αναγκών μιας μεμονωμένης περιοχής ή ομάδας αρδευτών,

πραγματικά αποδοτικά, θα έπρεπε να διαθέτουν σωστές τεχνικές μελέτες, υπολογισμό κόστους - οφέλους και αξιολόγηση τυχόν περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Όταν αυτά δεν υπάρχουν, παρατηρούνται σπατάλες οικονομικών και φυσικών πόρων (γη, νερό), υπέρμετρη ενεργειακή κατανάλωση από τις «διπλές ή/και τριπλές» αντιλήσεις που συνήθως απαιτούνται (μία για άντληση νερού π.χ. από το ποτάμι και τη μεταφορά του στη λιμνοδεξαμενή, μία για την πλήρωση της και μία για τις αρδεύσεις) και σε τελική ανάλυση υπερβολικά υψηλό κόστος για κάθε κυβικό νερού που καταναλώνεται για την αρδευση.

Kai as μην παραθείψουμε ότι στο τέλος κάθε αρδευτικής περιόδου (συχνά και ενδιάμεσα

ευκοπές πυσεις και τον παικισμό.

Παλαιότερα, οι λαϊκιστές πολιτικοί και αυτοδιοικητικοί είχαν ποντάρει στην πολιτική της ανοχής απέναντι σε όσους προβαίναν σε ανορύξεις παράνομων γεωτρήσεων και συνά τους επιβράβευαν (με τη νομιμοποίησή τους), παρά τις προειδοποίησεις των ειδικών επιστημόνων, με τις γνωστές επιπτώσεις στο οικοσύστημα και στις αρδευτικές δυνατότητες της Θεσσαλίας. Σήμερα ο λαϊκισμός μετέφερε το πεδίο δράσης του από τις γεωτρήσεις στο δήθεν «δωρεάν» νερό ή/και «δωρεάν» κατανάλωση ενέργειας (π.χ. φωτοβολταϊκά σε αγρότες).

Δυστυχώς όμως τίποτε δεν προσφέρεται δωρεάν, ούτε από την οικονομία, ούτε από τη φύση.

ρουν ποινή μεγαλύτερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις από ότι θα συνέβαινε με έναν (ισοδύναμου όγκου ταμίευσης) κατά πολύ μεγαλύτερο ταμιευτήρα, με το αντίστοιχο έργο μεταφοράς νερού.

Kai, για να μην το ξεχνάμε, πάντοτε πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη και το κόστος του νερού στον τελικό καταναλωτή (αγρότη), που, όταν πρόρχεται από έναν σημαντικού όγκου (μεγάλου ή/και μεσαίου) ταμιευτήρα, χωρίς την παραμικρή αμφισβήτηση, το κόστος αυτό είναι εντυπωσιακά χαμηλότερο.

Αυτή πλοιόν την εξαπάτηση περί «οικολογικών» μικρών έργων πρέπει να την απορρίψουν οι Θεσσαλοί αγρότες και να σκεφτούν ότι όλα αυτά εκπορεύονται συνειδητά από κάποιους, αφενός γιατί είναι ευ-

μένο δράμα στον θεσσαλικό κάμπο.

Kai ενώ συνεχίζεται η επιδεινωση του ελλειμματικού υδατικού ισοζυγίου, η καταστροφή της φύσης, η μείωση της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών μας προϊόντων, η επίχρονια καθήλωση του αγροτικού εισοδήματος και η σταδιακή αναγκαστική εγκατάλειψη αρδευόμενων εκτάσεων, οι Θεσσαλοί απομακρύνονται (με σημαντική ευθύνη της αυτοδιοίκησης) από το πεδίο των διεκδικήσεων για ουσιαστική επίflυση ενός από τα σημαντικότερα προβλήματα της περιοχής μας.

*Ο Κώστας Γκούμας είναι γεωπόνος, πρ. δ/ντής Εγγείων Βελτώσεων, πρ. πρόεδρος ΓΕΩΤΕΕ/ΚΕ